



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

XL. Apud Pistas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

TITVLVS XL.

Apud Pistas.

HÆC QVÆ SEQVNTVR CAPITVLA CONSTITVTA sunt à Domino nostro Karolo Rege glorioso, cum consilio & consensu Episcoporum ac ceterorum Dei & suorum fidelium qui adsuerunt in loco qui dicitur Pistas, anno incarnationis dominice DCCCLXIX. anno autem regni sui XXX. Indictione secunda, & ab eo denuntiata sunt à se & ab omnibus fidelibus suis, secundùm uniuscuiusque ordinem & personam, inuolabiliter conservanda.

CAP. I.

DE honore & cultu Dei atque sanctarum Ecclesiarum in regno nostro decernimus ut sicut tempore avi & patris nostri excolatæ & honoratæ fuerunt, & sicut à nostra largitate honoratæ & ditatæ sunt, vel deinceps fuerint, salva æquitatis ratione, ita sub immunitate permaneant. Archiepiscopi quoque & Episcopi & ceteri sacerdotes ac servi & ancillæ Dei quique vel quæque in ordinis sui dignitate honorem atque immunitatem secundùm sacras leges & canones habeant.

I I.

Vt ab Archiepiscopis & Episcopis & ab aliis fidelibus nostris honor regius & potestas ac debita obedientia atque adiutorium ad regnum nostrum continendum & defendendum nobis in omnibus & ab omnibus secundùm uniuscuiusque ordinem & dignitatem atque possibilitatem, sicut tempore antecessorum nostrorum iustè & rationabiliter confueverat, exhibeatur.

I I I.

Vt omnes nostri fideles veraciter sint de nobis securi quia quantum sciero, & iustè ac rationabiliter potuero, Domino adjuvante, unumquemque secundùm sui ordinis dignitatem & personam honorare & salvare & honoratum ac saluum conservare volo, & unicuique eorum in suo ordine secundùm sibi competentes leges tam mundanas quàm ecclesiasticas rectam rationem & iustitiam conservabo: & nullum fidelium nostrorum contra legem & iustitiam vel auctoritatem ac iustam rationem aut damnabo aut dehonorabo, aut opprimam, aut indebitis machinationibus affligam; & legem, ut prædiximus, uni-

Tom. II.

cuique competentem, sicut antecessores sui tempore antecessorum meorum habuerunt, in omni dignitate & ordine, adjuvante Domino, conservaturum per dono, cuilibet duntaxat ex eis qui mihi fideles & obedientes ac veri adiutores atque cooperatores juxta suum ministerium & personam consilio & auxilio secundùm suum seire & posse & secundùm Deum ac secundùm seculum fuerint, sicut per rectum uniusquisque in suo ordine & statu Regi suo & suo seniori esse debet. Et capitula quæ avus & pater noster pro statu & munimine sanctæ Dei Ecclesiæ ac ministrorum ejus & pro pace ac iustitia populi & quiete regni constituerunt, & quæ nos cum fratribus nostris Regibus & nostris ac eorum fidelibus communiter constituimus, sed & quæ nos consilio & consensu Episcoporum ac ceterorum Dei & nostrorum fidelium pro superscriptis causis in diversis placitis nostris conservanda statuimus, permanere inconvulsa decernimus.

I V.

Vt quia regia nostra potestas hoc, adjuvante Domino, exequi per omnia cupit, regni ministri, quantum Deus scire & posse illis donaverit, Episcopis & ceteris sacerdotibus ac servis & ancillis Dei, ut suum ministerium implere possint, sicut ab antecessoribus nostris Imperatoribus & Regibus & à nobis constitutum est, adiutorium præstent, & sanctis Ecclesiis & sacerdotibus ac servis & ancillis Dei secundùm sacras leges tam mundanas quàm ecclesiasticas & secundùm capitula avi & patris nostri ac nostra debitum honorem & immunitatem conservent & exhibeant, ut quietè pro stabilitate regni ac nostra & illorum salute Dominum exorare possint.

O

V.

Vt Episcopi Comitibus, Missis, & vassillis nostris, sed & ipsis suis subditis, tam Clericis quam laicis, & Comitum ac vassallorum nostrorum hominibus, paternam benignitatem secundum suum ministerium, & debitum honorem ac legem & iustitiam, unicuique secundum suum ordinem ac dignitatem impendant & conseruent, sicut sacrae leges tam mundanae quam ecclesiasticae, & capitula avi & patris nostri decernunt, & sicut in capitulis à nobis & à fratribus nostris Regibus ac communibus fidelibus nostris est constitutum, & sicut temporibus avi & patris nostri iusta & rationabilis consuetudo fuit. Similiter Comites & Missi ac vassilli nostri Episcopis ac Presbyteris debitam reverentiam & vassallis Episcoporum legem & iustitiam & debitum honorem impendant secundum praefatas leges & praefata capitula ac praefatam consuetudinem.

VI.

Vt si Episcopi suis Clericis iniuste fecerint, secundum quod sacri canones & sacrae leges, quas Ecclesia catholica probat & servat, praefigunt, hoc eorum iudicio, quorum interest, emendare procurent.

VII.

Vt si Episcopi suis laicis iniuste fecerint, & ipsi laici se ad nos inde reclamaverint, nostrae regiae potestati secundum nostrum & suum ministerium ipsi Archiepiscopi & Episcopi obediant, ut secundum sanctos canones, & iuxta leges quas Ecclesia catholica probat & servat, & secundum capitula avi & patris nostri, hoc emendare curent, & sicut temporibus avi & patris nostri iusta & rationabilis consuetudo fuit.

VIII.

Vt Presbyteri parrochiani suis senioribus debitam reverentiam & competentem honorem atque obsequium secundum suum ministerium impendant, sicut in legibus sacris & in praefatis capitulis continetur, & sicut temporibus avi & patris nostri iusta & rationabilis consuetudo fuit. Quod si ipsi Presbyteri non fecerint, seniores illorum Episcopis, non per occasionem aut malitiam, sed per rationem & veritatem, hoc innotescere studeant, & Episcopi Presbyteros secundum suum ministerium & leges ecclesiasticas taliter castigent ut hoc illos emendare delectet, qualiter cum necessaria benignitatis concordia & illi pro senioribus suis orare & seniores illorum sacra officia & divina myste-

ria puro corde per illos suscipere possint.

IX.

Vt si Abbates, vel Abbatissae, aut Comites, seu vassilli nostri, aut ceteri laici Clericos probabilis vitae & doctrinae Episcopis canonicè consecrandos suisque in Ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione eos Episcopi vel ministri eorum reiciant, & Episcopi praevideant quem honorem Presbyteri pro Ecclesiis suis senioribus suis tribuere debent. Et Episcopi parrochias & decimas antiquis Ecclesiis servent, & seniores immunitatem de manso ad Ecclesiam dato conservent, & non sine auctoritate vel consensu Episcoporum Presbyteri in quibuslibet Ecclesiis constituantur vel expellantur, sicut in primo libro Capitulorum avi & patris nostri & sicut in capitulis patris nostri anno xvi. imperij eius factis continetur. Et senioribus Presbyterorum hoc sufficiat, & amplius per ingeniosas machinationes à Presbyteris non exigant vel exquirant, nisi sicut in eisdem Capitulis avi & patris nostri ac nostris est constitutum, ne Deum offendant, & pro lucro terreno, quod absit, suas animas perdant, & nostram offensam incurrant, ac post debitam emendationem dignam harniscaram à nobis dispositam sustineant. Et Episcopi tam seniores Presbyterorum quam Presbyteros, sed & seipsum custodiant ne laici per ignorantiam, & Presbyteri per necessitatem, & ipsi Episcopi vel ministri eorum per cupiditatem & avaritiam, quod absit, in simoniacam haeresim cadant: quia, ut sanctus Gregorius dicit, qui praemio vel gratia aut supplicatione indebita ad sacros ordines accedit vel promovetur, haereticus à Domino deputatur, tam ille qui promovetur, quam ille à quo taliter promovetur, & cuius interventu taliter promovetur, & qui pro tali ordinatione illicita quolibet malo ingenio, quod Deum latere non potest, aliquid dederit vel acceperit, vel mediator factus fuerit, à Deo, sicut canones Dei spiritu conditi demonstrant, condemnatur per illorum iudicium qui cum Deo in caelis regnant & in terris miraculis coruscant. Damnantur utique in praesenti seculo, comburentur igne perpetuo, tales negotiatores pravi, cum quod iuste benemeritis dare gratis debent, iustitiam, sicut Iudas Christum, qui (ut dicit Apostolus) factus est nobis à Deo iustitia, vendidit, ita & isti Deum patrem omnipotentem & eandem

Lib. 1.
Capitular.
c. 24.

Capitular.
anni 829.
c. 2.

Lib. 4.
Indict. 11.
epist. 57.
100. & lib.
7. indict. 1.
epist. 110.

Lib. IV.
Capitular.
c. 17.

justitiam Christum atque consubstantialem illis sanctum Spiritum, qui per impositionem manuum sacerdotalium hominibus tribuitur, quoniam sanctæ Trinitatis una est natura, voluntas, & operatio, gradus ecclesiasticos temporali commo dantes vel accipientes vendunt; & qui pretium proinde donant, emunt peccatum; & hæretici fiunt; & qui præmium proinde accipiunt, sicut idem sanctus demonstrat Gregorius, facti & ipsi hæretici eos malitiæ suæ gladiis occidunt quos vivificare orationis suæ intercessione debuerunt.

X.

Vt nemo Episcopus, nemo Presbyter excommunicet aliquem antequam causa probetur propter quam ecclesiastici canones hoc fieri jubent, & donec illum qui peccavit, & inde aut sponte confessus aut aperte convictus fuerit, secundum evangelicum præceptum, ut ad emendationem & poenitentiam redeat, commonitum habeat. Qui peccator, si commonitus de certa & manifesta causa ut ad emendationem & correptionem redeat, inobediens & incorrigibilis permanerit, & ad emendationem redire noluerit, & excommunicationem canonicam de causis designatis & manifestis parvipenderit, regiam vel reipublicæ potestatem per se vel per ministros suos aut per literas suas Episcopus adeat, ut constringatur, quatenus ad emendationem ac poenitentiam isdem peccator redeat; ne dicatur nobis à Domino quod olim populo veteri ab eo legimus dictum: *Anathema in medio tui. Non poteris stare coram inimicis tuis.* Si autem idem peccator de manifesta & comprobata vel à se sponte confessâ causa ad poenitentiam venire voluerit, sed ipsam poenitentiam propter fâidam secundum canones suscipere & quietè agere non potuerit, Episcopus per se vel per ministros aut per literas suas regiam nostram vel reipublicæ nostræ potestatem adeat, ut ipsa fâida secundum constitutionem avi & patris nostri legaliter pacificetur, aut juxta leges secundum quas in aliis regionibus quilibet vivunt sedetur. Et tunc peccator medicinam poenitentiae secundum sacros canones cum pia & salubri discretionem secundum regulas sacras suscipiat & peragat, & reconciliationem atque communionem percipiat, sicut in eisdem sacris regulis discretissimè & misericorditer continetur.

Tom. II.

XI.

Vt Comites & Missi ac vassi nostri & ministeriales regni nostri, unusquisque secundum ordinem & dignitatem ac possibilitatem suam, pacem & justitiam in suis ministeriis faciant, & justè omnes sub Dei respectu judicent, attendentes quòd Dominus omnibus judicantibus dicit: *In quo judicio judicaveritis, judicabitur de vobis. & Beati qui custodiunt iudicium & faciunt justitiam in omni tempore.*

Matt. 7.
Psal. 105.

XII.

Vt Episcopi atque Abbates & Comites ac vassi nostri & omnes fideles laici concordie dilectione & unanimi voluntate ad Dei & sanctæ Ecclesiæ ac nostrum & regni nostri honorem & statum atque communem nostram salvationem sine invidia & malivolentia atque indebita contentione communiter decertare procurent ut pax & justitia & vera cum Dei voluntate concordia inter nos omnes & in regno nostro maneat: quia, sicut sancta scriptura dicit, *justitia elevat gentem, miseris facit populos peccatum.* & ubi non est vera cum Dei voluntate concordia, ibi nisi ad iudicium non habitat Deus, qui, sicut psalmus dicit, *facit unanimes habitare in domo,* id est, in sancta Ecclesia, in qua fideliter consistentibus spiritum caritatis infundit, qui propter nimiam caritatem suam quæ dilexit nos, tradidit semetipsum pro nobis, & cum essemus mortui in peccatis nostris, convivificavit nos in semetipso, ut essemus sancti & immaculati in conspectu ejus in caritate, & simus sectatores bonorum operum, in quibus cum fide recta perseverantes perveniamus omnes, ipso præveniente, & subsequente, ad regna cælorum.

XIII.

Episcopi privilegia Romanæ sedis & Regum præcepta Ecclesiis suis confirmata vigili solertia custodiant, ut exinde auctorabili firmitate tueantur. Nonas & decimas unde statutum est absque alicujus contradicte recipiant. De terris censalibus & potestate Ecclesiæ suæ & culturis indominicatis & abstatibus & mansu firmatis major Ecclesiæ, quæ caput episcopatus est, decimam recipiat. Similiter & de *carruca indominicata. De mansis hereditariis Presbyter parrochiæ, sicut constitutum est, decimum consequatur. Et ne de hoc contentio oriatur, summopere cavendum est.

* f. eurre

O ij

ADVENTIATIO
KAROLI REGIS.

CAP. I.

Volumus vos scire quia secundum consuetudinem antecessorum nostrorum consideravimus in hoc placito cum Episcopis & ceteris fidelibus nostris de honore sanctae Ecclesiae & Episcoporum ac ceterorum servorum Dei, ut debitum honorem habeant, sicut tempore antecessorum nostrorum habuerunt. & hominibus fidelibus nostris, unicuique in suo ordine, legem & justitiam conservabimus, sicut eorum antecessores tempore antecessorum nostrorum habuerunt.

I I.

Et volumus atque iubemus ut vassalli Episcoporum, Abbatum, & Abbatissarum, atque Comitum, & vassorum nostrorum talem legem & justitiam apud seniores suos habeant sicut eorum antecessores apud illorum seniores tempore antecessorum habuerunt. Et si aliquis Episcopus, Abbas, aut Abbatisa, vel Comes, ac vassus noster suo homini contra rectum & justitiam fecerit, & se inde ad nos reclamaverit, sciat quia sicut ratio & lex atque justitia est, hoc emendare facimus.

I I I.

Et volumus atque iubemus ut Episcopi atque Abbates, Comites, ac vassi nostri, concordia dilectione & unanimi voluntate ad Dei & sanctae Ecclesiae ac nostrum & regni nostri honorem & statum atque communem nostram salvationem decertare procurent ut pax & justitia & vera cum Dei voluntate concordia inter nos omnes & in regno nostro maneat, & omnes ita sint semper parati ut si nobis necessitas evenierit, ad defensionem patriae contra paganos aut contra alios Dei & nostros inimicos, sicut consuetudo fuit tempore antecessorum nostrorum, absque mora, statim ut eis nuntiatum fuerit, possint venire.

I V.

Et volumus ut sciatis quia commendavimus ut unusquisque de sua opera tale certamen habeat sicut scit necesse esse ad defensionem istius sanctae Dei Ecclesiae, secundum nostram commendationem. Gratias vobis agimus quia fideliter secundum nostram commendationem in nostro venistis servitio. Et ite cum Dei gratia sani & salvi, & Deus nobis concedat ut iterum cum sanitate & gaudio ad suam voluntatem reconjungamur.

TITVLVS XLI.

Quando Karolus Rex Metis coronatus
est in regno Hlotharij.

ANNO INCARNATIONIS DOMINICAE DCCCLXIX.

indictione secunda, v. Idus Septembris, Metis civitate in Ecclesia sancti Stephani martyris, hac qua sequuntur capitula Adventus Episcopus ipse civitatis coram Rege & Episcopis qui adfuerunt, publice populo & scripto & verbis deminavit.

CAP. I.

Vos scitis, & multis in plurimis regnis est cognitum, quantos & quales eventus tempore senioris nostri, quem hactenus habuimus, pro causis notissimis communiter sustinimus, & quanto dolore quantaque angustia de illius infausta morte nuper cordibus percussi sumus. Unde unicum refugium & singulariter salubre consilium, Rege & Principe nostro desti-

tuti ac desolati, nobis omnibus esse consideravimus ut jejniis & orationibus ad eum nos converteremus qui est adiutor in opportunitatibus in tribulatione, & cuius est consilium, ac cuius est regnum, & ut scriptum est, cui voluerit dabit illud, & in cuius manu corda sunt Regum, & facit unanimes habitare in domo, solvens medium parietem, & faciens utraque unum, deprecantes ipsius misericordiam ut daret nobis Regem ac Principem secundum cor